

Een bijzondere plaats neemt onder de palaeontologische vondsten de kaak van Heidelberg in. Deze onderkaak is in 1917 in een zand-groef te Mauer bij Heidelberg gevonden. Het is tot op heden het oudste menselijk fossiel, dat wij uit Europa kennen. Dit beenstuk is 24 m. onder den grond gevonden, de fauna in dezelfde zandlaag draagt een diluviaal karakter. Men kan natuurlijk uit een enkele onderkaak niet heel veel afleiden. Wel blijkt er uit, dat de schedel een sterke prognathie had. Daarom kunnen we dezen Heidelberger voorloopig tot de Neanderdalers rekenen, al is het een feit, dat deze onderkaak belangrijk verschilt van de kaken der overige Neanderdalschedels.

Men meent uit de gevonden skeletstukken en voornamelijk dan uit die van la Chapelle aux Saints, te kunnen afleiden, dat de lichaamslengte van den Neanderdaler 160 cm bedroeg. Dit is veel minder dan wat berekend werd voor den rendierjager uit het Cromagnontijdperk. Het skelet van romp en ledematen is zwaar gebouwd. Uit de krachtige aanhechtingsplaatsen der spieren kan men besluiten tot een zwaren en plompen lichaamsbouw.

Het is van veel belang te constateeren, dat de schedelinhoud 1450 bedraagt. Deze stemt dus overeen met dien van den tegenwoordigen Europeaan. De sterke afplatting van den hersenschedel hebben wij reeds genoemd. De bregmahoeck, die bij den recenten Europeaan tusschen 58° en 62° graden ligt, varieert bij den Neanderdaler van 44° tot 50° . De dikke beenwal boven de oogkuilen verleent aan het geheele gezicht, naar ons idee, iets dierlijks, omdat ook bij gorilla en chimpansee deze beenwal krachtig ontwikkeld is.

Uit het geraamte, dat bij la Chapelle aux Saints gevonden is, wordt afgeleid, dat een opgerichte lichaamsstand niet onmogelijk is, maar dat dit individu waarschijnlijk een hurkende levenswijze zou hebben gehad. Het is uiteraard niet mogelijk uit zulk een enkele vondst af te leiden, dat alle Neanderdalers een dergelijke leefwijze gehad hebben.

In de anthropologische litteratuur wordt ook de vraag besproken, of de Neanderdaler met een spraakvermogen begiftigd zou zijn geweest. Nu is dit een preciaire kwestie. Met den besten wil van de wereld kan een onderzoeker zich niet vrij maken van zijn wereldbeschouwing en zijn filosofische vóór-oordeelen. Alle schrijvers over het spraakvermogen van den Neanderdaler zijn evolutionisten en verwachten dus in verband met den hoogen ouderdom van dit ras *a priori*, dat het lager georganiseerd zal zijn. En dit levert te meer moeilijkheden op, wanneer men uit zeer onvolledige en gebrekkige gegevens een verstrekkende conclusie moet trekken.

Prof. Van den Broek schrijft: „Het komt mij waarschijnlijk voor, dat de Neanderdaler eerst een begin van een gearticuleerde spraak kan hebben gehad”. Keith meent „that such a race possessed at least the potentiality if not the actuality of speech”. Bolk gelooft, dat